

Nr 129.

Av herr **Arne**mark m. fl., om viss ökning av antalet beställningar för musikdirektörer vid armén i lönegraden O. 3.

I samband med genomförandet av den i 1936 års försvarsbeslut bestämda musikorganisationen för armén har Kungl. Maj:t från och med den 1 juli 1937 tilldelat kaptens lön, d. v. s. lön enligt lönegraden O. 3 i gällande officersavlöningsreglemente, åt — förutom musikdirektören vid Kungl. Svea livgarde — fyra andra musikdirektörer vid armén, vilka tidigare erhållit kaptens tjänsteställning och som voro de i tjänstegraden äldsta.

Före den 1 juli 1937 åtnjoto samtliga innehavare av musikdirektörsbeställningar vid såväl armén som marinen lön enligt lönegraden O. 2 i ovan nämnda avlöningsreglemente, d. v. s. enligt löjtnants lönegrad. Av 1930 års försvarskommission föreslogs emellertid, att vissa musikdirektörer borde erhålla uppflyttning till kaptens lönegrad. Under framhållande av de tekniska och militära krav, som ställdes på musikdirektörerna vid armén, samt att musikdirektörernas tillfällen till biförtjänster numera blivit genom den maskinella musikens utveckling i hög grad beskurna, fann kommissionen det befogat, att ett begränsat antal musikdirektörer kunde komma i åtnjutande av kaptens löneförmåner. I detta syfte föreslog kommissionen, att musikdirektören vid Kungl. Svea livgarde skulle erhålla kaptens löneförmåner med skyldighet att, då så erfordrades, biträda chefen för armén vid handläggningen av ärenden rörande armémusiken, samt att Kungl. Maj:t skulle äga att till lönegraden O. 3 uppflytta högst fyra andra av arméns musikdirektörer, vilka erhållit kaptens tjänsteställning. Kostnaderna för en dylik förbättring av musikdirektörernas avlöningsförmåner beräknas av kommissionen till omkring 12,000 kronor för år. Antalet musikdirektörer vid armén beräknades av kommissionen — liksom i 1925 års försvarsordning — till 25; en femtedel av dessa skulle alltså enligt kommissionens förslag kunna tilläggas kaptens löneförmåner.

Beträffande musikdirektörerna vid marinen föreslog försvarskommissionen, att en av dessa, nämligen musikdirektören vid Stockholms örlogsstation, skulle uppflyttas till kaptens lönegrad. Av marinens 4 musikdirektörer skulle sålunda en fjärdedel kunna tilläggas lön enligt den högre lönegraden.

Även för flygvapnet beräknade försvarskommissionen musikpersonal; en musikkår borde uppsättas vid denna försvarsgren och musikdirektören vid

densamma hänföras till lönegraden O. 2 eller O. 3, beroende på hans tjänsteålder.

Försvarskommissionen räknade sålunda med att de olika försvarsgrenarnas stater skulle upptaga tillsammans 30 musikdirektörer, av vilka 6 eller eventuellt 7 skulle tilläggas kaptens löneförmåner.

I Kungl. Maj:ts proposition till 1936 års riksdag angående försvarsväsendets ordnande, nr 225, beräknades 24 musikkårer vid armén, 4 vid marinen och ingen vid flygvapnet, och i enlighet med försvarskommissionens förslag att 5 av musikdirektörerna vid armén skulle medgivas uppflyttas till kaptens lönegrad; i fråga om marinens musikdirektörer föreslogs i propositionen, att musikdirektören vid flottans station i Stockholm skulle tillhöra lönegraden O. 3 samt att musikdirektören vid flottans station i Karlskrona under vissa förutsättningar skulle kunna uppflyttas till samma lönegrad. Båda musikdirektörerna vid kustartilleriet föreslogs skola hänföras till lönegraden O. 2.

I samband med att riksdagen fattade sitt beslut i försvarsfrågan beslöts att staterna för arméns truppförband skulle upptaga 27 beställningar för musikdirektörer, av vilka 5, på det sätt som försvarskommissionen och propositionen föreslagit, skulle kunna uppflyttas till kaptens lönegrad. I fråga om musikdirektörerna vid marinen beslöt riksdagen, att flottans musikdirektörer skulle tilldelas lön på sätt Kungl. Maj:t föreslagit i propositionen, samt att den ene av de båda musikdirektörerna vid kustartilleriet också skulle kunna tilläggas kaptens löneförmåner.

Innebörden av 1936 års försvarsbeslut i denna del är sålunda, att medan högst 18,52 procent av musikdirektörerna vid armén samtidigt kunna erhålla kaptens löneförmåner, så kunna minst 25 procent och högst 75 procent av musikdirektörerna vid marinen (vid flottan 100 procent och vid kustartilleriet 50 procent) samtidigt nå samma löneställning.

Syftet med införande av beställningar för musikdirektörer i lönegraden O. 3 har ju varit att bereda äldre musikdirektörer en bättre löneställning och därmed också möjlighet att erhålla högre tjänstepension, men det torde redan av ovan lämnade uppgifter framgå, att musikdirektörerna vid armén blivit sämre ställda än motsvarande beställningshavare vid marinen. Vid sistnämnda försvarsgren torde samtliga musikdirektörer, utan undantag, kunna beräkna att erhålla lön enligt lönegraden O. 3 vid sådan tidpunkt, att de, vid pensionsålderns uppnående kunna erhålla tjänstepension med belopp, som helt svarar mot den högre lönegraden, men så blir icke förhållandet för åtskilliga av arméns musikdirektörer. Av den härtill såsom bilaga nr 1 fogade tablån (överlämnas till vederbörande utskott direkt) framgår, att såvitt nu kan bedömas fyra av arméns nuvarande 22 musikdirektörer i lönegraden O. 2 icke få möjlighet att ens under någon tid uppbära lön i den högre lönegraden och att ytterligare sju av dem icke kunna beräkna att få uppbära den högre lönen under längre tid än högst 2 år. Härav följer att

dessa 11 musikdirektörer sakna möjlighet att få uppbära tjänstepension med det hela belopp, som svarar mot den högre lönegraden; de fyra förstnämnda få allenast tjänstepension, som utgår till beställningshavare i lönegraden O. 2.

Då Kungl. Maj:t medgivit att — fränsett musikdirektören vid Kungl. Svea livgarde — de fyra äldsta musikdirektörerna vid armén från och med den 1 juli 1937 erhålla lön enligt den högre lönegraden för musikdirektörer, och enär denna form för befordran av dem innebär, att de, enligt gällande övergångsbestämmelser äga kvarstå i tjänst utöver den i det militära tjänstepensionsreglementet fastställda pensionsåldern för musikdirektör, så hava möjligheterna att erhålla lön i den högre lönegraden därigenom minskats för de närmast efter dessa stående musikdirektörer och i första hand för musikdirektörerna vid Kungl. Upplands regemente C. S. Ekström, Kungl. Livregementet till häst K. H. Nordström, Kungl. Karlsborgs luftvärnsregemente K. F. Teike och Kungl. Värmlands regemente J. E. Isakson. Ehuru samma rätt att enligt övergångsbestämmelserna kvarstå i tjänst utöver pensionsåldern måste anses tillkomma dessa, liksom de till den högre lönegraden uppflyttade, så hava de likväl icke möjlighet att få uppbära lön i lönegraden O. 3 under så lång tid, att de bliva berättigade erhålla den däremot svarande högre tjänstepensionen.

I detta sammanhang synes också böra framhållas, att de torde hava haft möjlighet att få lön enligt den högre lönegraden, därest de nu varit innehavare av beställningar såsom musikdirektörer vid Karlskrona örlogsstation eller vid något av kustartilleritruppförbanden, där möjligheterna att erhålla den högre löneställningen äro större än vid armén. Hade de vid ledigheter i dessa beställningar anmält sig såsom sökande och erhållit dem, hade de alltså nu haft bättre ställning; de hade emellertid vid ifrågavarande tillfällen icke anledning antaga, att de skulle bliva sämre ställda, därför att de ansågo sig böra kvarstå i tjänst vid arméns truppförband.

Med åberopande av här ovan angivna omständigheter hava de nämnda musikdirektörerna i en till Kungl. Maj:t den 27 september 1937 ingiven framställning hemställt om avlåtande av proposition till riksdagen om en ökning i en eller annan form av antalet löner i lönegraden O. 3 för sådana musikdirektörer vid armén, vilka tillagts kaptens tjänsteställning.

Över ifrågavarande framställning har Kungl. arméförvaltningens civila departement den 19 november 1937 avgivit yttrande till chefen för armén och däri, bland annat, uttalat följande:

Till grund för ansökningen synes ligga den uppfattningen, att avsikten varit, att kaptens lön skulle i tur och ordning efter tjänsteålder beredas samtliga musikdirektörer och att häremot svarande pensionsförmåner skulle i sinom tid tillkomma dem, respektive deras efterlevande.

Arméförvaltningens civila departement anser för sin del uppenbart, att innebörden av ifrågavarande beslut icke kan hava varit den sålunda an-

givna, utan att meningen varit att de föreslagna högre musikdirektörsbeställningarna skulle tillsättas genom urval. Hade nämligen avsikten varit den i ansöknings angivna, synes den anordningen hava legat närmast till hands att till lönegrad O. 3 automatiskt uppflytta samtliga musikdirektörer, vilka uppnått viss levnads- och tjänsteålder. Försvarskommissionen har ju också, på sätt av den lämnade redogörelsen framgår, varit inne på tanken att tilldela ett större antal musikdirektörer viss löneförbättring men likväl stannat för den nu beslutade anordningen.

På grund av det anförda och då några ändringar i de så sent som vid 1936 års riksdag fattade beslut i fråga om musikdirektörernas löneställning icke synes redan nu böra ifrågakomma, anser arméförvaltningens civila departement föreliggande ansökning icke böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Stockholm den 19 november 1937.

Chefen för armén har med anledning av framställningen i underdånigt utlåtande den 8 december 1937 uttalat följande:

»De av ifrågavarande musikdirektörer framförda önskemål synas mig värda beaktande. På av civila departementet anförda skäl kan jag dock endast så till vida tillstyrka framställningen, att jag i underdånighet förordar, att den göres till föremål för fortsatt utredning. Lämpligt forum härför synes mig vara 1936 års lönekommitté.

På grund av det anförda får jag i underdånighet hemställa, att förevarande framställning för närvarande icke föranleder annan Eders Kungl. Maj:ts åtgärd än att framställningen överlämnas till 1936 års lönekommitté att av denna beaktas i samband med förestående lönereglering och justering av tjänsteförteckningar.»

Kungl. Maj:t har icke framlagt något förslag i framställningens syfte för riksdagen.

Vi anse, att frågan om löneställningen för de ovannämnda fyra musikdirektörerna bör bringas till sin lösning genom beslut av 1938 års riksdag. Ärendet synes oss icke vara av den natur, att det äger direkt samband med 1936 års lönekommittés uppdrag, ty det gäller närmast huru många av arméns musikdirektörer, som böra uppföras i lönegraden O. 3, d. v. s. är en organisationsfråga. Det har ju icke ifrågasatts att uppflytta alla musikdirektörer till nämnda lönegrad.

Vad angår arméförvaltningens civila departements yttrande därom, att meningen med att uppföra några musikdirektörsbeställningar i lönegraden O. 3 icke kan hava varit, att den högre lönen skulle tilläggas musikdirektörerna i tur och ordning utan i stället genom urval, så synes det oss icke finnas något, som giver stöd åt denna uppfattning. Kungl. Maj:t har ju från och med den 1 juli 1937 tillagt de fem äldsta musikdirektörerna vid armén — musikdirektören vid Kungl. Svea livgarde tillhör f. n. denna

åldersgrupp — lön enligt lönegraden O. 3. Ifrågavarande musikedirektörer blevo icke befordrade till högre beställning för musikedirektör, utan Kungl. Maj:t valde utvägen att förklara dem berättigade att uppbära lön enligt den högre lönegraden. Detta har också, såsom redan framhållits, fått till följd, att ifrågavarande musikedirektörer — trots en befordran i löneavseende — likväl äga att få å sig tillämpat övergångsbestämmelserna i det militära tjänstepensionsreglemente, vilket icke hade beräknats vare sig av dåvarande tf. chefen för armén eller av de ifrågavarande musikedirektörerna. Vissa av dem hade anmält, att de voro villiga att emottaga befordran till beställning såsom musikedirektör i lönegraden O. 3 allenast under förutsättning, att de utan hinder av dylik befordran medgäves kvarstå i tjänst under två år efter uppnåendet av den i nämnda tjänstepensionsreglemente stadgade pensionsåldern för musikedirektörer; kunde detta icke medgivas, ville de icke ifrågakomma till befordran till den högre lönegraden. Chefen för armén föreslog dem till befordran under dessa av dem själva angivna förutsättningar. Funne Kungl. Maj:t, att de icke kunde medgivas kvarstå i tjänst två år utöver den fastställda pensionsåldern, borde i stället, föreslog tf. chefen för armén, befordran ske av närmast efter dessa i tur varande musikedirektörer, vilka äro desamma som de här ovan namngivna. De av dessa, som i så fall kunde ifrågakomma, hade anmält sig villiga emottaga befordran till beställning för musikedirektör i den högre lönegraden utan villkor att få kvarstå i tjänst utöver pensionsåldern.

Även om den högre lönen skall tilläggas genom urvalsbefordran av därför lämpliga musikedirektörer, så kan det alltså anses klarlagt, att de nu ifrågavarande musikedirektörerna befunnits lämpliga för uppflyttning till den högre lönegraden. Det sätt, på vilket Kungl. Maj:t tillagt de äldsta musikedirektörerna lön i den högre lönegraden, medför emellertid nu, att de närmast i tur stående musikedirektörerna få sina möjligheter att erhålla lön i den högre lönegraden väsentligen minskade eller t. o. m. omöjliggjorda. Det finns ingen anledning göra gällande att Kungl. Maj:t bort förfara på annat sätt vid uppflyttning av det medgivna antalet musikedirektörer i den högre lönegraden, men billighetsskäl tala för att de fyra närmast efterstående, här ovan nämnda musikedirektörerna beredas möjligheter att från och med den 1 juli 1938 nå den högre löneställningen.

Skäl hava redan andragits därför, och härutöver förtjänar följande framhållas beträffande sättet att lösa frågan.

Ett sätt är att antalet beställningar i den högre lönegraden bestämmas till 9, vilket motsvarar 33,33 procent av antalet musikedirektörsbeställningar vid armén. Denna proportion mellan antalet beställningar i lönegraderna O. 3 och O. 2 för musikedirektörer blir ändock väsentligt sämre än proportionen mellan antalet beställningar i lönegraderna O. 3 och O. 2 för officerare och Uo. 3 och Uo. 2 för underofficerare, där antalet beställningar i den

högre lönegraden beräknats till sådant antal, att alla beställningshavare i den lägre lönegraden skola hava möjligheter att komma upp i den högre i god tid före pensionsålderns uppnående. Enligt vunnen erfarenhet vinnes musikdirektörsbeställning vid något över 30 års ålder, och det måste då anses skäligt att sådan beställningshavare — under normala förhållanden — har möjlighet att under sin återstående tjänstetid erhålla uppflyttning till högre lönegrad.

En ökning av antalet musikdirektörlöner i lönegraden O. 3 till 9 skulle, enligt av oss gjorda beräkningar, draga en årlig merkostnad i förhållande till beräknat anslag för musikorganisationen vid armén av mellan 8,000 och 9,000 kronor, vilken kostnadsökning icke synes vara av betydelse för försvarsorganisationen; hänsyn synes oss också böra tagas till den betydelse de militära musikkårerna hava såväl för försvarsväsendet som också för musiklivet i allmänhet i landet. Den ovan förordade ökningen av antalet beställningar för musikdirektörer i lönegraden O. 3 skulle medföra, att samtliga musikdirektörer med något undantag skulle kunna erhålla möjlighet att uppnå nämnda lönegrad.

Ett annat sätt att lösa frågan är att vidtaga vissa provisoriska anordningar. Möjligheterna för musikdirektörerna att erhålla lön i den högre lönegraden, om endast nuvarande antal beställningar i den högre lönegraden bibehålles, äro nämligen minst under ett visst antal övergångsår. För de yngre musikdirektörernas del kunna förbättrade befordringsmöjligheter inträda genom att någon eller några av dem erhålla beställning såsom musikdirektör vid Kungl. Svea livgarde eller vid någon av marinens musikkårer, varav följer att efter sådan musikdirektör i tjänsteställning stående yngre direktör får möjlighet att tidigare än nu synes vara fallet erhålla den högre löneställningen. De ovan namngivna musikdirektörerna, som för närvarande äro arméns äldsta musikdirektörer i lönegraden O. 2 och som hava tillagts kaptens tjänsteställning för flera år sedan, kunna dock icke räkna med att genom sådan förflyttning få ökade möjligheter att erhålla uppflyttning till den högre lönegraden, och vi anse på grund härav och med stöd av det ovan anförda, att riksdagen — därest det i staterna uppförda antalet musikdirektörer i lönegraden O. 3 icke ökas — tillerkänner dessa musikdirektörer personliga beställningar i nämnda högre lönegrad. Ekström, Nordström och Teike hava utnämnts till musikdirektörer år 1918 och tillagts kaptens tjänsteställning år 1933, och Isakson har utnämnts till musikdirektör år 1920 och tillagts kaptens tjänsteställning år 1935. Vid pensionsålderns uppnående — enligt pensionsreglementets övergångsbestämmelser — räkna de en sammanlagd tjänstetid vid försvarsväsendet av respektive $44 \frac{4}{12}$, $42 \frac{9}{12}$, $43 \frac{2}{12}$ och $46 \frac{6}{12}$ år, och denna långa tjänstetid, som är längre än vad någon av de efter dem stående musikdirektörerna kan uppnå, synes oss kunna motivera, att de erhålla personliga beställningar i lönegraden O. 3. En dylik förmån kan beredas dem på olika sätt, antingen kunna de med-

givas innehava personliga beställningar i lönegraden O. 3 allenast intill den tidpunkt då de kunna tillträda någon av de fem (fyra) beställningar i lönegraden, som nu innehavas av äldre musikedirektörer, eller genom att de få innehava de personliga beställningarna under hela sin återstående tjänstetid, medan de nu befintliga lönerna i lönegraden O. 3 vid uppkommande vakans tilldelas efter dem stående musikedirektörer. I förra fallet uppstår merkostnaden under en tid av $3\frac{3}{4}$ år på sammanlagt cirka 30,000 kronor, i senare fallet blir merkostnaden bestående under en tid av $4\frac{3}{4}$ år och kommer att uppgå till sammanlagt cirka 33,000 kronor; vi hava därvid beräknat, att de nya högre beställningarna skulle disponeras från och med ingången av budgetåret 1938/1939. Av bilagorna nr 2 och 3 (överlämnas till vederbörande utskott direkt) framgår, huru dessa olika alternativ inverka på musikedirektörernas möjligheter att erhålla lön enligt lönegraden O. 3.

Det synes emellertid böra överlåtas åt vederbörande utskott att avgiva förslag rörande det sätt, på vilket frågan bör lösas.

Med stöd av det sålunda anförda få vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte besluta erforderlig ökning av antalet beställningar för musikedirektörer vid armén i lönegraden O. 3 i syfte att musikedirektörerna C. S. Ekström vid Kungl. Upplands regemente, K. H. Nordström vid Kungl. Livregementet till häst, K. F. Teike vid Kungl. Karlsborgs luftvärnsregemente och J. E. Isakson vid Kungl. Värmlands regemente skola kunna uppflyttas till nämnda lönegrad från och med den 1 juli 1938.

Stockholm den 20 januari 1938.

Gustaf Arnemark.

E. Sjögren.

John Bergvall.

Torsten Henriksson.
